

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

AVIZ

**privind constatarea circumstanțelor care justifică interimatul
funcției de Președinte al Republicii Moldova pentru exercitarea
obligației constituționale de numire în funcție
a unor membri ai Guvernului**

(Sesizarea nr. 176f/2017)

CHIȘINĂU

2 ianuarie 2018

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

Dl Igor DOLEA, *președinte de ședință*,
Dl Aurel BĂIEȘU,
Dl Victor POPA,
Dl Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 28 decembrie 2017
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Adoptă următorul aviz:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 28 decembrie 2017 de către Raisa Apolschi, Serghei Sîrbu, Igor Vrenea, Corneliu Padnevici, Eugen Bodarev, Angel Agache, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, în temeiul prevederilor art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit. f) și 38 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 17 octombrie 2017.

2. Autorii sesizării au solicitat Curții Constituționale:

„1. Constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova pentru asigurarea exercitării atribuțiilor constituționale în scopul numirii candidaților propuși de Prim-ministrul Republicii Moldova pentru funcțiile de viceprim-ministru, ministru al economiei și infrastructurii, ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, ministru al afacerilor externe și integrării europene, ministru al sănătății, muncii și protecției sociale, ministru al justiției și intrării acestora în exercitarea mandatului.

2. Constatarea instituirii interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova pentru exercitarea atribuțiilor constituționale în scopul numirii candidaților propuși de Prim-ministrul Republicii Moldova pentru funcțiile de viceprim-ministru, ministru al economiei și infrastructurii, ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, ministru al afacerilor externe și integrării europene, ministru al sănătății, muncii și protecției sociale, ministru al justiției și intrării acestora în exercitarea mandatului.”

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

3. Curtea a decis să examineze admisibilitatea concomitent cu fondul cauzei.

4. La ședința publică a Curții sesizarea a fost susținută de dl Serghei Sîrbu, deputat în Parlament. Președintele Republicii Moldova a fost reprezentat de dl Maxim Lebedinschi, consilier al Președintelui în domeniul juridic și relațiilor instituționale, reprezentant al Președintelui Republicii Moldova în relațiile cu Parlamentul și Guvernul. Guvernul a fost reprezentat de dl Eduard Serbenco, Secretar de Stat în cadrul Ministerului Justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

5. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 56 Devotamentul față de țară

„[...]”

(2) Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice [...] răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin [...].”

Articolul 79 Validarea mandatului și depunerea jurământului

„[...]”

(2) Candidatul a cărui alegere a fost validată depune în fața Parlamentului și a Curții Constituționale, cel târziu la 45 de zile după alegeri, următorul jurământ:

«Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea propășirii Republicii Moldova, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei.»

Articolul 91 Interimatul funcției

„Dacă funcția de Președinte al Republicii Moldova devine vacantă sau dacă Președintele este demis ori dacă se află în imposibilitatea temporară de a-și exercita

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de Președintele Parlamentului sau de Primul-ministru.”

Articolul 98 Învestitura [Guvernului]

„(1) După consultarea fracțiunilor parlamentare, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

(2) Candidatul pentru funcția de Prim-ministru va cere, în termen de 15 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul de activitate și lista Guvernului se dezbate în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși.

(4) În baza votului de încredere acordat de Parlament, Președintele Republicii Moldova numește Guvernul.

(5) Guvernul își exercită atribuțiile din ziua depunerii jurământului de către membrii lui în fața Președintelui Republicii Moldova.

(6) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a funcției, Președintele Republicii Moldova revocă și numește, la propunerea Prim-ministrului, pe unii membri ai Guvernului.”

Articolul 135 Atribuțiile

„(1) Curtea Constituțională:

[...]

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau **interimatul funcției de Președinte**, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;”

Articolul 140 Hotărârile Curții Constituționale

„[...]”

(2) Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate.”

6. Prevederile relevante ale Legii nr.136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern (M.O., 2017, nr. 252, art. 412) sunt următoarele:

Articolul 16 Cerințe privind numirea în funcție

„(1) Poate fi membru al Guvernului persoana care întrunește cumulativ următoarele cerințe:

- a) deține cetățenia Republicii Moldova;
- b) are domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova;

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

- c) în privința sa nu este instituită o măsură de ocrotire judiciară;
- d) cunoaște limba română;
- e) are studii superioare;
- f) are o reputație ireproșabilă.

(2) Se consideră că nu are o reputație ireproșabilă în sensul alin. (1) lit. f) și nu poate fi numită în funcția de membru al Guvernului persoana:

a) care a fost condamnată de către instanța de judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni și are antecedente penale nestinse;

b) care are antecedente penale, inclusiv stinse, sau care a fost liberată de răspundere ori pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de grațiere, pentru săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave ori pentru săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică, de corupție în sectorul privat sau contra autorităților publice și a securității de stat;

c) care are, în cazierul privind integritatea profesională pentru ultimii 5 ani, înscriri privind rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligațiilor prevăzute de legislația cu privire la evaluarea integrității instituționale;

d) care a fost privată de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărâre judecătorească definitivă;

e) în privința căreia s-a constatat, printr-un act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților sau al restricțiilor;

f) în privința căreia există o hotărâre irevocabilă a instanței de judecată prin care s-a dispus confiscarea averii nejustificate.

(3) Evaluarea corespunderii candidaților la funcția de Prim-ministru, de prim-viceprim-ministru, de viceprim-ministru și de ministru cerințelor stabilite de alin. (1) și (2), în vederea acordării votului de încredere, se efectuează de către Parlament.

(4) Evaluarea corespunderii membrului Guvernului care urmează a fi desemnat ca Prim-ministru interimar cerințelor stabilite la alin. (1) și (2) se efectuează de către Președintele Republicii Moldova.

(5) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a funcției, evaluarea corespunderii candidatului la funcția de prim-viceprim-ministru, de viceprim-ministru sau de ministru cerințelor stabilite la alin. (1) și (2) se efectuează de către Președintele Republicii Moldova.

(6) Evaluarea corespunderii membrilor Guvernului stabiliți la art. 10 alin. (1) lit. e) cerințelor stabilite la alin. (1) și (2) din prezentul articol se efectuează la momentul înaintării candidaturii pentru funcția care din oficiu îi acordă statutul de membru al Guvernului.

(7) Dacă membrul Guvernului nu mai întrunește cel puțin una dintre cerințele stabilite la alin. (1) și (2), Prim-ministrul propune Președintelui Republicii Moldova, în termen de cel mult 3 zile calendaristice de la momentul în care au fost constatate circumstanțele respective, revocarea din funcție în condițiile prezentei legi.

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

(8) În sensul prezentei legi, conducătorul entității care solicită cazierul privind integritatea profesională pentru candidatul la funcția de ministru este candidatul la funcția de Prim-ministru, iar pentru candidatul la funcția de Prim-ministru – Parlamentul.

(9) Constatarea lipsei de integritate a Prim-ministrului și a membrilor Guvernului se efectuează în condițiile legislației privind evaluarea integrității instituționale. Rezultatele evaluării integrității profesionale a membrilor Guvernului se transmit Prim-ministrului, iar rezultatele evaluării integrității profesionale a Prim-ministrului se transmit Parlamentului.”

ÎN FAPT

7. La 20 decembrie 2017, Prim-ministrul Republicii Moldova a propus Președintelui Republicii Moldova, dl Igor Dodon, revocarea viceprim-ministrului, ministrului sănătății, muncii și protecției sociale, ministrului afacerilor externe și integrării europene, ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, ministrului justiției și a ministrului economiei și infrastructurii.

8. De asemenea, la aceeași dată, prin scrisorile nr.16-08-36-9577, nr.16-08-35-9578, nr.16-08-30-9583, nr.16-08-34-9579, nr.16-08-32-9581, nr.16-08-31-9582, nr.16-08-33-9580, Prim-ministrul Republicii Moldova a propus șefului statului candidaturile pentru următoarele funcții:

- dl Iurie Leancă, viceprim-ministru;
- dna Cristina Lesnic, viceprim-ministru;
- dl Alexandru Tănase, ministru al justiției;
- dl Chiril Gaburici, ministru al economiei și infrastructurii;
- dl Tudor Ulianoschi, ministru al afacerilor externe și integrării europene;
- dna Svetlana Cebotari, ministru al sănătății, muncii și protecției sociale;
- dl Liviu Volconovici, ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului.

9. La 21 decembrie 2017, Președintele Republicii Moldova a emis decretele nr.501, nr.502, nr.503, nr.504, nr.505 și nr.506 privind revocarea din funcție a dlui Andrei Galbur, ministrul afacerilor externe și integrării europene; dlui Octavian Calmîc, ministrul economiei și infrastructurii; dlui Vasile Bîțca, ministrul agriculturii, dezvoltării regionale și mediului; dnei Stela Grigoraș, ministrul sănătății, muncii și protecției sociale; dlui Vladimir Cebotari, ministrul justiției, și a dlui Gheorghe Bălan, viceprim-ministru.

10. Totodată, Președintele Republicii Moldova, prin scrisoarea nr.01/1-06-156 din 21 decembrie 2017, a respins candidaturile propuse de Prim-ministru pentru funcțiile indicate *supra*, invocând faptul că

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

Prim-ministrul și nu președintele unui partid trebuie să inițieze remanieri guvernamentale; remanierile guvernamentale trebuie să fie într-o proporție nesemnificativă; asupra majorității candidaților propuși de Prim-ministru planează suspiciuni grave de integritate, implicare în fraudă bancară și devalizarea sistemului bancar din Republica Moldova; candidații nu corespund cerințelor minime statuate în articolul 16 alin.(1) și (2) din Legea nr. 136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern, demonstrând lipsă de profesionalism în activitățile desfășurate anterior, inconsecvență și oportunism.

11. La 22 decembrie 2017, prin scrisorile nr.16-08-37-9665, nr.16-08-38-9666, nr. 16-08-40-9668, nr.16-08-39-9667, nr.16-08-41-9669, nr.16-08-42-9670, nr.16-08-43-9671, Prim-ministrul și-a reiterat propunerile anterioare.

12. La 28 decembrie 2017, prin scrisoarea nr.01/1-06-158, Președintele a informat Prim-ministrul că își menține punctul de vedere privind respingerea candidaturilor propuse de numire în funcțiile de viceprim-ministru, ministru al economiei și infrastructurii, ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, ministru al afacerilor externe și integrării europene, ministru al sănătății, muncii și protecției sociale, ministru al justiției.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

13. Autorii sesizării susțin, în esență, că pentru depășirea blocajului instituțional generat de Președintele Republicii Moldova prin încălcarea obligației constituționale de numire în funcție a viceprim-miniștrilor, ministrului economiei și infrastructurii, ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, ministrului afacerilor externe și integrării europene, ministrului sănătății, muncii și protecției sociale, ministrului justiției, la propunerea repetată a Prim-ministrului Republicii Moldova, se impune instituirea interimatului funcției de Președinte.

14. Prin urmare, autorii sesizării solicită constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova. Or, crearea blocajelor instituționale, perpetuarea vidului de putere și a unei stări de neconstituționalitate sunt contrare spiritului Constituției, iar voința politică a Președintelui Republicii Moldova nu trebuie să afecteze funcționalitatea instituțiilor statului și să implice riscuri pentru promovarea și implementarea politicilor vitale pentru societate în diverse sectoare: economie, agricultură, mediu, relații externe, justiție, sănătate, protecție socială etc.

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

B. Argumentele autorităților

15. În cadrul ședinței plenare publice a Curții, reprezentantul Președintelui Republicii Moldova a înaintat un demers privind sistarea procesului. Acesta a invocat că sesizarea în cauză nu se înscrie în domeniul de competență al deputaților. Or, conform articolului 38 alin.(2) lit.c) din Codul jurisdicției constituționale, subiecții prevăzuți la alin. (1) pot face sesizări în probleme ce țin de competența lor, cu excepția sesizării privind constatarea circumstanțelor ce justifică suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, care poate fi făcută în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, semnate de Președintele Parlamentului. Or, în speță, lipsește hotărârea corespunzătoare a Parlamentului.

16. Cât privește fondul cauzei, reprezentantul Președintelui a susținut că propunerea Prim-ministrului privind numirea unui număr atât de mare de candidați în calitate de membri ai Guvernului nu se încadrează în conceptul remaniierilor guvernamentale, prevăzut la articolul 98 alin.(6) din Constituție.

17. De asemenea, reprezentantul Președintelui a susținut că, în speță, nu pot fi aplicate prevederile constituționale cuprinse la articolul 91 din Legea Supremă, deoarece Președintele nu se află în imposibilitatea exercitării atribuțiilor. În plus, șeful statului nu a refuzat deliberat emiterea decretelor privind numirea candidaților propuși. Or, persoanele propuse de Prim-ministru urmau să corespundă prevederilor legale și jurisprudenței instanței de contencios constituțional.

18. În cadrul ședinței plenare publice a Curții, reprezentantul Guvernului Republicii Moldova a menționat că sesizarea a fost depusă de subiectul abilitat cu acest drept. Totodată, acesta a susținut că sesizarea urmează a fi admisă, întrucât voința politică a Președintelui nu poate constitui o sursă de blocaj instituțional, pe de o parte, și nu poate anula, pe de altă parte, competențele Prim-ministrului în cadrul procedurii de codecizie în remanierea guvernamentală.

C. Admisibilitatea sesizării

19. Competența Curții Constituționale de a soluționa prezenta cauză este prevăzută de dispozițiile articolului 135 alin. (1) lit. f) din Constituție, potrivit cărora Curtea Constituțională constată circumstanțele care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova.

20. Curtea reține că prin Hotărârea nr.28 din 17 octombrie 2017 a statuat că instituirea interimatului funcției, cauzat de refuzul deliberat de a executa una sau mai multe obligații constituționale, și circumstanțele

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

care justifică interimatul funcției de Președinte urmează a fi constatate în fiecare caz în parte de către Curtea Constituțională, în conformitate cu competența atribuită acesteia prin articolul 135 alin. (1) lit. f) din Constituție, la sesizarea subiecților prevăzuți de articolul 38 alin. (1) și (2) lit. c) din Codul jurisdicției constituționale, în funcție de domeniul lor de competență.

21. Curtea constată că, în temeiul articolului 38 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, deputații în Parlament sunt în drept să sesizeze Curtea Constituțională pentru orice chestiune ce ține de competența lor, inclusiv pentru verificarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova în cazul refuzului deliberat de a executa una sau mai multe obligații constituționale.

22. Articolul 38 alin. (2) lit. c) din Codul jurisdicției constituționale, invocat de reprezentantul Președintelui, se referă la situația instituirii interimatului funcției de Președinte în cazul vacanței funcției, prevăzute de articolul 90 din Constituție, situație distinctă de prezenta cauză.

23. În lumina celor expuse, Curtea constată că demersul reprezentantului Președintelui este neîntemeiat și, prin urmare, îl respinge.

24. Așa fiind, Curtea va continua examinarea fondului prezentei cauze.

D. Aprecierea Curții

25. Examinând sesizarea, Curtea observă că aceasta vizează:

(1) *constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova pentru asigurarea exercitării atribuțiilor constituționale în scopul numirii candidaților propuși de Prim-ministrul Republicii Moldova pentru funcțiile de viceprim-ministru, ministru al economiei și infrastructurii, ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, ministru al afacerilor externe și integrării europene, ministru al sănătății, muncii și protecției sociale, ministru al justiției și intrării acestora în exercitarea mandatului.*

(2) *instituirea interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova pentru exercitarea atribuțiilor constituționale în scopul numirii candidaților propuși de Prim-ministrul Republicii Moldova pentru funcțiile de viceprim-ministru, ministru al economiei și infrastructurii, ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, ministru al afacerilor externe și integrării europene, ministru al sănătății, muncii și protecției sociale, ministru al justiției și intrării acestora în exercitarea mandatului.*

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

- *Cu privire la competența Președintelui de numire a membrilor Guvernului*

26. Curtea relevă că, în cadrul regimului parlamentar al Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova are un volum de competențe expres stabilite de Constituție.

27. În acest sens, Curtea reține că, potrivit articolului 98 alin. (6) din Constituție, în caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a funcției, Președintele Republicii Moldova revocă și numește, la propunerea Prim-ministrului, pe unii membri ai Guvernului.

28. Prin Hotărârea nr. 2 din 24 ianuarie 2017 Curtea a statuat că în sensul articolului 98 alineatul (6) din Constituție:

- Președintele Republicii Moldova poate refuza, **o singură dată, motivat**, propunerea Prim-ministrului de numire a unei persoane în funcția vacantă de ministru, atunci când consideră că persoana propusă nu corespunde cerințelor legale pentru exercitarea funcției de membru al Guvernului;
- Prim-ministrul poate **face o altă propunere Președintelui sau reitera aceeași candidatură pentru funcția de ministru, pe care Președintele este obligat să o numească.**

29. În hotărârea enunțată *supra*, Curtea a menționat că **voința politică a Președintelui nu poate constitui o sursă de blocaj instituțional**, pe de o parte, și nu poate anula, pe de altă parte, competențele Prim-ministrului în cadrul procedurii de codecizie în remanierea guvernamentală.

30. Astfel, Curtea a constatat că **Președintele Republicii Moldova are dreptul să verifice corespunderea candidatului propus de Prim-ministru pentru funcție, însă nu are drept de veto față de propunerea Prim-ministrului.**

31. Curtea a reținut că dreptul Președintelui de a refuza doar o singură dată, motivat, propunerea Prim-ministrului de numire a unei persoane în funcția vacantă de ministru **este o soluție de natură să elimine blocajul instituțional ce s-ar genera prin eventualul refuz repetat al Președintelui Republicii Moldova de a numi un ministru la propunerea Prim-ministrului** (a se vedea HCC nr.2 din 24 ianuarie 2017, §52-53).

32. Așadar, întrucât Președintele nu poartă nici o responsabilitate politică pentru activitatea Guvernului, rolul acestuia în configurarea competenței Guvernului este unul limitat.

- *Cu privire la efectele refuzului Președintelui de a-și îndeplini obligațiile constituționale*

33. Curtea reține că prevederea de la articolul 98 alin.(6) din Constituție urmează a fi interpretată prin aplicarea principiului separației

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

și echilibrului puterilor în stat, consacrat în articolul 6 din Legea fundamentală. În considerarea acestui principiu, pentru evitarea blocajelor instituționale și pentru buna lor funcționare, autoritățile publice au obligația de a colabora.

34. Totodată, Curtea relevă că în situația de blocaje instituționale, când atribuțiile unor instituții nu sunt exercitate de titularii acestora, indiferent de motivele acestor blocaje, dispozițiile constituționale prevăd suplینirea acestora prin instituirea interimatului.

35. În Hotărârea nr. 28 din 17 octombrie 2017 Curtea a reținut că **inacțiunea instituției prezidențiale, prin neexercitarea atribuțiilor fie pentru motive obiective, fie pentru motive subiective, prin refuzul deliberat de a exercita atribuțiile, are consecințe identice**, adică blocarea altor instituții.

36. Așadar, Curtea a statuat că în cazul refuzului deliberat al Președintelui de a-și exercita atribuțiile consecințele sunt identice cu cele ce survin în cazul imposibilității exercitării atribuțiilor pentru motive obiective, astfel, soluționarea acestor situații trebuie să fie identică, adică instituirea interimatului.

37. La fel, Curtea a reținut că prin refuzul deliberat de a-și executa una sau mai multe obligații constituționale Președintele se înlătură el însuși de la exercitarea acestora.

- Constatarea circumstanțelor care justifică instituirea interimatului

38. În speță, Curtea constată că Președintele Republicii Moldova, dl Igor Dodon, a refuzat repetat să numească în funcțiile de viceprim-ministru și ministru candidaturile:

- dl Iurie Leancă, viceprim-ministru;
- dna Cristina Lesnic, viceprim-ministru;
- dl Alexandru Tănase, ministru al justiției;
- dl Chiril Gaburici, ministru al economiei și infrastructurii;
- dl Tudor Ulianoschi, ministru al afacerilor externe și integrării europene;
- dna Svetlana Cebotari, ministru al sănătății, muncii și protecției sociale;
- dl Liviu Volconovici, ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului.

39. În scrisorile de refuz, Președintele Republicii Moldova a invocat că Prim-ministrul și nu președintele unui partid trebuie să inițieze remanieri guvernamentale și că remanierile guvernamentale trebuie să fie într-o proporție nesemnificativă.

40. De asemenea, Președintele a menționat că asupra majorității candidaților propuși de Prim-ministru planează suspiciuni grave de integritate, nu corespund cerințelor minime statuate în articolul 16

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

alineatele (1) și (2) din Legea nr. 136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern, demonstrând lipsă de profesionalism în activitățile desfășurate anterior, inconsecvență și oportunism.

41. Cu referire la alegațiile Președintelui potrivit cărora Prim-ministrul și nu președintele unui partid trebuie să inițieze remanieri guvernamentale, Curtea observă că remanierea a fost propusă Președintelui Republicii Moldova prin demersurile Prim-ministrului din 20 decembrie 2017, fiind conformă cerințelor statuate la articolul 98 alin.(6) din Constituție.

42. Mai mult, remanierile propuse au fost acceptate de Președintele Republicii Moldova, care, în ziua imediat următoare, la 21 decembrie 2017, a emis decretele privind revocarea din funcție a viceprim-ministrului, ministrului justiției, ministrului economiei și infrastructurii, ministrului afacerilor externe și integrării europene, ministrului sănătății, muncii și protecției sociale și a ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului.

43. Totodată, cu referire la alegațiile Președintelui potrivit cărora remanierile guvernamentale trebuie să fie într-o proporție nesemnificativă, Curtea reține că în Hotărârea nr.28 din 17 octombrie 2017 a statuat că remanierea guvernamentală nu presupune exercitarea competenței Parlamentului, întrucât modificările intervenite în componența Guvernului se petrec în interiorul puterii executive. Fiecare membru al Guvernului răspunde politic individual față de Primul-ministru. Parlamentul nu se poate opune revocării unui membru al Guvernului, dar, dacă prin aceasta și-a pierdut încrederea în Guvern, **poate recurge la moțiunea de cenzură împotriva întregului Guvern.**

44. În același timp, Curtea observă că, în refuzul său, Președintele nu a indicat expres cerințele legale pentru numirea membrilor Guvernului prevăzute de articolul 16 alin.(1)-(2) din Legea nr.136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern, pe care nu le-ar fi întrunit candidații propuși de Prim-ministru.

45. Curtea menționează că, potrivit articolului 16 alin.(2) din Legea cu privire la Guvern, se consideră că nu are o reputație ireproșabilă și nu poate fi numit în funcția de membru al Guvernului persoana care: a) a fost condamnată de către instanța de judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni și are antecedente penale nestinse; b) are antecedente penale, inclusiv stinse, sau care a fost liberată de răspundere ori pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de grațiere, pentru săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave ori pentru săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică, de corupție în sectorul privat sau contra autorităților publice și a securității de stat; c) are, în cazierul privind integritatea profesională pentru ultimii 5 ani, înscriri privind rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

obligațiilor prevăzute de legislația cu privire la evaluarea integrității instituționale; d) a fost privată de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărâre judecătorească definitivă; e) în privința căreia s-a constatat, printr-un act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților sau al restricțiilor; f) în privința căreia există o hotărâre irevocabilă a instanței de judecată prin care s-a dispus confiscarea averii nejustificate.

46. Curtea constată că Președintele Republicii Moldova nu a prezentat referitor la candidații propuși de către Prim-ministru nici un act justificativ care ar demonstra prezența unei situații din cele menționate mai sus.

47. În acest sens, în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 24 ianuarie 2017, Curtea a statuat că Președintele Republicii Moldova poate refuza o singură dată, motivat, propunerea Prim-ministrului de numire a unei persoane în funcția vacantă de ministru. Limitarea la o singură respingere a propunerii se justifică prin faptul că, în continuare, răspunderea pentru o altă nominalizare revine, în exclusivitate, Prim-ministrului.

48. Prin urmare, Curtea reține că refuzul Președintelui Republicii Moldova de a-și îndeplini obligația constituțională de numire a candidaturilor propuse repetat de Prim-ministru și de a executa Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 24 ianuarie 2017 constituie o încălcare a obligațiilor sale constituționale și a jurământului depus la investirea în funcție, stabilit de articolul 79 alin. (2) din Constituție.

49. Așadar, având în vedere că Președintele a refuzat în mod deliberat de a-și îndeplini obligația constituțională de numire a candidaturilor propuse repetat de Prim-ministru, Curtea reține că, în sensul articolului 91 din Constituție, Președintele se află în imposibilitate temporară de a-și exercita atribuția în cauză, ceea ce **justifică instituirea interimatului funcției pentru asigurarea exercitării acestei obligații constituționale**. Or, prin refuzul deliberat al Președintelui de a-și îndeplini obligația constituțională menționată, Președintele s-a înlăturat el însuși de la exercitarea acesteia.

50. Totodată, Curtea reține că, potrivit articolului 91 din Constituție, în cazul în care Președintele Republicii Moldova **se află în imposibilitatea temporară de a-și exercita atribuțiile**, interimatul se asigură, în ordine, de Președintele Parlamentului sau de Prim-ministru.

51. Astfel, în conformitate cu articolul 91 din Constituție, în ordinea exercitării interimatului, Președintele Parlamentului sau Prim-ministrul va emite, în calitate de Președinte interimar, decretele de numire în funcție a viceprim-miniștrilor, ministrului justiției, ministrului economiei și infrastructurii, ministrului afacerilor externe și integrării europene, ministrului sănătății, muncii și protecției sociale și a ministrului

AVIZ PRIVIND CONSTATAREA CIRCUMSTANTELOR CARE JUSTIFICĂ
INTERIMATUL FUNCȚIEI DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

agriculturii, dezvoltării regionale și mediului și va primi jurământul acestora.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.135 alin. (1) lit. f) din Constituție, conducându-se de art. 63 lit. d) și art. 66 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională emite următorul

AVIZ:

1. Se constată ca circumstanță care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova în cadrul procedurii de remanierare guvernamentală refuzul deliberat al Președintelui de a-și îndeplini obligația constituțională de numire a candidaturilor propuse repetat de Prim-ministru, ceea ce constituie, în sensul articolului 91 din Constituție, imposibilitate temporară de a-și exercita atribuția în cauză.

2. În temeiul articolului 91 din Constituție, în ordinea exercitării interimatului, Președintele Parlamentului sau Prim-ministrul va emite, în calitate de Președinte interimar, decretele de numire în funcție a viceprim-miniștrilor, ministrului justiției, ministrului economiei și infrastructurii, ministrului afacerilor externe și integrării europene, ministrului sănătății, muncii și protecției sociale și a ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului și va primi jurământul acestora.

3. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Igor DOLEA

Chișinău, 2 ianuarie 2018
ACC nr. 1
Dosarul nr.176f/2017